

Влад С. В., бакалавр архітектури,
Радіонова Л. О., кандидат філософських наук, доцент,
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

ДО ПИТАННЯ ПРО СТАЛИЙ РОЗВИТОК МІСТА

На сучасному етапі розвитку суспільства досить актуальним є питання впровадження ідеології Smart city, що виражає прагнення до поєднання сучасних підходів до розвитку міст (забезпечення сталого розвитку) на основі можливостей сучасних електронних технологій.

Важливим питанням на сьогодні є дослідження активізації сталого розвитку міст та регіонів на основі сучасних електронних технологій.

На початку необхідно розтлумачити, що ж це таке «сталий розвиток», що ми розуміємо під цим поняттям. Сталий розвиток (англ. sustainable development) – загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі. Як сформулювала визначення сталого розвитку у своїй доповіді Комісія Брундтланд, це «розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби» [1].

Ряд теоретиків і прихильників сталого розвитку вважають його найперспективнішою ідеологією XXI століття і навіть усього третього тисячоліття, яка, з поглибленням наукової обґрунтованості, витіснить усі наявні світоглядні ідеології як такі, що є фрагментарними, неспроможними забезпечити збалансований розвиток цивілізації.

Сталий розвиток – це систематично керований розвиток. Основою його керованості є системний підхід та сучасні інформаційні технології, які дозволяють дуже швидко моделювати різні варіанти напрямків розвитку, з високою точністю прогнозувати їх результати та вибрати найбільш оптимальний.

Водночас з'явилися дослідження американського вченого Н. Джорджеску-Рогена, який пов'язує розвиток економіки з природними обмеженнями та робить спроби поєднати термодинаміку з економікою довкілля. Дослідження Н. Джорджеску-Рогена проводилися незалежно від К. Боулдінга, який у 1966 р. був визнаний за обґрунтування довкільних проблем принципу рівноваги речовини, а також від Г. Айреса і Л. Кохрсена, які використовували підхід балансу матеріалів та вхідних і вихідних системах [2].

Варто відзначити, що досягнення оптимального варіанту розвитку декларують ряд країн, у кожній країні свій шлях розвитку. В одних цей шлях «тільки починається, у інших вже розпочався, треті вже стали на шлях сталого економічного розвитку (США, Японія, країни Європейського Союзу)» [3]. Існує багато і таких країн, яким не до сталого розвитку, і вони його не сприймають. На перше місце вони ставлять одну стратегічну мету – вижити. Саме такі країни

провокують загрози, що поширюються до інших держав та їхніх регіонів. Досягти сталого розвитку регіонів надзвичайно важко, адже близьке сусідство з іншими державами формує загрозу екологічної небезпеки, а глобалізація, що стрімко набрала обертів, сприяє утворенню та загостренню економічних та соціальних небезпек, що зрештою торкаються регіонального розвитку.

Концепція сталого розвитку з'явилася в результаті об'єднання трьох основних складових: економічної, соціальної та екологічної.

Економічний підхід до концепції стійкого розвитку заснований на теорії максимального потоку сукупного доходу Хікса-Ліндаля, який може бути зроблений за умови, принаймні, збереження сукупного капіталу, за допомогою якого і здійснюється цей дохід. Ця концепція передбачає оптимальне використання обмежених ресурсів і використання екологічних – природо-, енерго- і матеріалозберігаючих технологій, включаючи видобуток і переробку сировини, створення екологічно прийнятної продукції, мінімізацію, переробку і знищення відходів.

Соціальна складова стійкості розвитку орієнтована на людину і спрямована на збереження стабільності соціальних і культурних систем, в тому числі, на скорочення числа руйнівних конфліктів між людьми. Важливим аспектом цього підходу є справедливий розподіл благ. З екологічної точки зору, сталий розвиток має забезпечувати цілісність біологічних і фізичних природних систем. Особливе значення має життєздатність екосистем, від яких залежить глобальна стабільність всієї біосфери.

Концепція сталого розвитку ґрунтується на принципах:

1. Людство дійсно може надати розвитку сталого і довготривалого характеру, для того, щоб він відповідав потребам людей, що живуть зараз, не втрачаючи при цьому можливості майбутнім поколінням задовольняти свої потреби. Обмеження, які існують в галузі експлуатації природних ресурсів, відносні. Вони пов'язані з сучасним рівнем техніки та соціальної організації, а також із здатністю біосфери до самовідновлення.

2. Необхідно задовольнити елементарні потреби всіх людей і всім надати можливість реалізувати свої надії на благополучне життя. Без цього сталий і довготривалий розвиток просто неможливий. Одна з головних причин виникнення екологічних та інших катастроф – злидні, які стали у світі звичайним явищем.

3. Необхідно узгодити стан життя тих, хто користується надмірними засобами (грошовими і матеріальними), з екологічними можливостями планети, зокрема щодо використання енергії.

4. Розміри і темпи росту населення повинні бути узгоджені з виробничим потенціалом глобальної екосистеми Землі, що змінюється.

Звичайно, потрібно почати впроваджувати концепцію сталого розвитку, але, враховуючи обмеженість ресурсів та сучасні виклики, це викликає певні складнощі. Все ж маємо прикладі впровадження концепції:

- будівництво доріг, будівель має супроводжуватися відповідним зростанням зелених насаджень, щоб не погіршувати стан довкілля;

- зростання виробництва зерна не повинно супроводжуватися виснаженням чи іншим погіршенням стану ґрунту;
- видобування корисних копалин (наприклад, металевих руд, вугілля) має супроводжуватися створенням підприємств, що не залежать від цього видобутку, щоб після вичерпання майбутні покоління (а часто й сучасні) не мали економічних проблем;
- заробітна плата повинна компенсувати витрати на відновлення здоров'я, погіршене через виконання роботи;
- медичні препарати та хірургічні операції повинні не лише вирішувати наявну проблему, а й не спричиняти погіршення стану здоров'я пацієнта у майбутньому, часто це передбачає і здоров'я наступних поколінь.

І звичайно ці всі концепції, методи та приклади впровадження, мають під собою підґрунтя, мають певні цілі.

Отже, впровадження концепції сталого розвитку є важливим і неминучим кроком на шляху до майбутнього, тому необхідно намагатися йти до поставлених цілей, використовувати накопиченні знання. Ця тема в сучасному світі дуже важлива, бо ми боремося не лише за своє життя, але і за життя цілої планети та наступних поколінь.

Список використаних джерел

1. Butlin John. Our common future. By World commission on environment and development. London. Oxford University Press. 1987. 383 pp.
2. Гринів Л. С. Екологічно збалансована економіка: проблеми теорії : Монографія. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2001. 240 с.
3. Шевчук В. Я. Макроекономічні проблеми сталого розвитку. К. : Геопринт, 2006. 200 с.

Жабіна А. І., аспірантка кафедри містобудування,
Древаль І. В., доктор архітектури, доцент, професор,
 завідувачка кафедри містобудування,
*Харківський національний університет міського господарства
 імені О. М. Бекетова, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬНИХ ПРОСТОРІВ В СТРУКТУРІ СУЧАСНИХ МІСТ УКРАЇНИ

Стрімкі економічні та соціокультурні зміни, що відбуваються сьогодні в Україні, знаходять своє втілення в різних сферах життєдіяльності суспільства та поступово віддзеркалюються і в особливостях формування архітектурно-містобудівного простору. Одним із елементів міського середовища, що отримав новий імпульс для розвитку, є суспільний простір. За визначенням, це міські території, що забезпечують ефективні неформальні комунікації, короткочасний відпочинок, різні форми прояву самодіяльності населення (вулична торгівля, перформанси, швидке харчування, інформаційна діяльність тощо). Суспільні